

Vissa mineralpolitiska frågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ca 30 motionsyrkanden om olika mineralpolitiska frågor. Motioner om minerallagen (utom frågor om uran) avstyrks bl.a. med motiveringen att nuvarande ordning för prövning av ansökningar om tillstånd för prospektering och brytning fungerar väl i så måtto att de svenska mineralresurserna kan tas till vara på ett effektivt och miljömässigt hållbart sätt. I en motivreservation (mp) redovisas behovet av en framtida helhetsinriktad översyn av lagstiftningen som syftar till att göra svensk mineralhantering miljömässigt hållbar.

Motioner om uranprospektering och uranbrytning i Sverige avstyrks av utskottet med hänvisning bl.a. till att den kunskapsgenererande verksamhet som uranprospektering innebär är berättigad av flera skäl och att såväl prospektering som brytning av uran redan i dag omgärdas av särskilt strikta miljörestriktioner. Vidare framhålls att regeringen nära följer tillämpningen av minerallagen. I en reservation (s, v, mp) uttalas stöd för flera motioner som gäller ökat lokalt och regionalt inflytande i samband med uranprospektering. Där förordas vidare en översyn av lagstiftningen som syftar till att förhindra uranbrytning i Sverige.

Utskottet avstyrker även ytterligare ett antal motioner med mineralpolitisk anknytning. Dessa gäller bl.a. tillgång till geodata, stadsomvandlingen i Kiruna och i Malmberget samt den s.k. mineraljakten.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Utskottets överväganden	5
Allmänt om bestämmelser på mineralpolitikens område	5
Undersökningstillstånd och gruvor	6
Sveriges gruvproduktion i ett globalt perspektiv	6
Minerallagen (utom frågor om uran)	7
Motionerna	7
Vissa kompletterande uppgifter	9
Utskottets ställningstagande	11
Uranprospektering och uranbrytning	12
Motionerna	12
Vissa kompletterande uppgifter	14
Utskottets ställningstagande	19
Vissa övriga frågor	20
Motionerna	20
Vissa kompletterande uppgifter	22
Utskottets ställningstagande	27
Reservationer	28
1. Minerallagen (utom frågor om uran), punkt 1 – motiveringen (mp)	28
2. Uranprospektering och uranbrytning, punkt 2 (s, v, mp)	28
Särskilt yttrande	30
Uranprospektering och uranbrytning, punkt 2 (s, v, mp)	30
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	31
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Minerallagen (utom frågor om uran)**

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:MJ471 yrkande 5, 2009/10:N211, 2009/10:N306, 2009/10:N388 yrkande 25, 2009/10:N390 yrkandena 2 och 3, 2009/10:N434 yrkandena 1 och 2 samt 2009/10:N482 yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (mp) – motiveringen

2. **Uranprospektering och uranbrytning**

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:N235, 2009/10:N242, 2009/10:N247 yrkande 1, 2009/10:N328, 2009/10:N388 yrkande 24, 2009/10:N390 yrkande 1, 2009/10:N409, 2009/10:N415, 2009/10:N422, 2009/10:N423, 2009/10:N454 och 2009/10:N480 yrkandena 1–3.

Reservation 2 (s, v, mp)

3. **Vissa övriga frågor**

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:N247 yrkande 2, 2009/10:N344 yrkandena 1 och 2, 2009/10:N412, 2009/10:N443, 2009/10:N451, 2009/10:N470 och 2009/10:N482 yrkande 3.

Stockholm den 11 mars 2010

På näringsutskottets vägnar

Carl B Hamilton

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carl B Hamilton (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Maria Plass (m), Jan Andersson (c), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Marie Weibull Kornias (m), Karin Åström (s), Staffan Anger (m), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Liselott Hagberg (fp), Per Bolund (mp) och Eva Johnsson (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas 22 motioner om mineralpolitik från den allmänna motionstiden hösten 2009.

Upplysningar i ärendet har inför utskottet lämnats dels av bergmästaren Jan-Olof Hedström, dels av docenten i miljörett Jan Darpö, Uppsala universitet.

Utskottets överväganden

Allmänt om bestämmelser på mineralpolitikens område

Ur ett mineralpolitiskt perspektiv kan den svenska berggrunden sägas bestå av två typer av mineral – markägarmineral och koncessionsmineral. Mer än 99 % av berggrunden består av markägarmineral, dvs. mineral som tillhör markägaren. De flesta av dessa mineral är relativt lätta att finna. Vid utvinning upplåts marken av markägaren genom avtal och själva utvinningen regleras genom miljöbalken (1998:808). Minerallagen (1991:45) omfattar s.k. koncessionsmineral, dvs. mineral som är industriellt intressanta, som förekommer i Sverige i en sådan utsträckning att utvinningen är meningsfull och som kräver systematisk prospektering och undersökning för att kunna påvisas. Bestämmelserna när det gäller koncessionsmineral utgår från ett gemensamt nationellt intresse av gruvhantering och mineralindustri. Syftet med minerallagen är att reglera tillståndsgivningen på ett sådant sätt att en från allmän synpunkt ändamålsenlig undersökning och utvinning kan genomföras. Samtidigt ska konkurrerande markanvändning och andra motstående intressen prövas.

Bergsstaten är sedan den 1 januari 2009 ett särskilt beslutsorgan i myndigheten Sveriges geologiska undersökning (SGU). Bergsstaten leds av bergmästaren. Enligt minerallagen krävs tillstånd dels för undersökningsarbete (prospektering), dels för bearbetning. Bergmästaren beviljar undersökningstillstånd och bearbetningskoncession samt utövar tillsyn enligt lagen. De gruvor som är i gång inspekteras årligen. Tillståndsprocessen för undersökning respektive bearbetning har beskrivits ingående i utskottets betänkanden 2006/07:NU5 (s. 9) och 2008/09:NU18 (bilaga 2). Delar av denna information refereras i detta betänkande.

Införandet av miljöbalken i januari 1999 innebär att miljöhänsyn mer tydligt måste tas inom ett antal olika områden. Målet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling och att tillförsäkra nu levande samt kommande generationer en hälsosam och god livsmiljö. Försiktighetsprincipen ska gälla. Skärpta och utökade krav på miljökonsekvensbeskrivningar har införts. Minerallagen och miljöbalken gäller parallellt.

Lagstiftningen på det mineralpolitiska området speglar att flera olika intressen ska tillgodoses samtidigt, även om de kan ha olika tyngd vid olika tidpunkter. Avvägningen gäller markägarens intressen, statens i vissa fall motstående intressen av sysselsättning och skatteinkomster samt miljöhänsyn och näringslivets egna intressen. Samhällsintresset av att mineral kan tas till vara och brytas har bedömts vara ett så starkt allmänt intresse att grundlagens förutsättningar för ingrepp i markägarnas rätt är uppfyllda.

Undersökningstillstånd och gruvor

Antalet ansökningar om nya undersökningstillstånd kan sägas spegla gruvbranschens aktivitetsnivå och framtidsförväntningar. Lågkonjunkturen under 2009 har påverkat ärendeströmmingen i så motto att den sammanlagda arealen för nya undersökningstillstånd blev väsentligt mindre än föregående år. Mätt i antal ansökningar om nya tillstånd och om förlängda giltighetstider var nivån dock densamma som 2008. Antalet ansökningar var 241 mot 243 året innan. Det antal som beviljades var 208 mot 282 år 2008. Antalet beviljade ansökningar kan även jämföras med nivån 300–400 åren 2005–2007 och runt 150 under 2000-talets första år. Konjunkturläget avspeglas också i att antalet arbetsplaner för undersökningsarbeten har halverats mellan 2008 och 2009.

Vid det senaste årsskiftet var antalet gällande undersökningstillstånd 1 239 och de täckte sammanlagt ca 4,5 % av landets yta. Liksom under de senaste åren letar företagen, enligt ansökningarna, i första hand efter koppar. Därefter kom under 2009 guld, järn, zink och nio andra metaller samt övriga s.k. koncessionspliktiga mineral, framför allt alunskiffer och naturgas. De nya tillstånden är koncentrerade till de tre malmregionerna i landet, dvs. Malmfälten i Norrbottens län, Skelleftefältet med guldringen i Västerbottens län samt Bergslagen. Under 2009 har fyra bearbetningskoncessioner beviljats. Tre av dessa avsåg verksamhet i Skellefteå kommun och ett i Strömsunds kommun.

Vid utgången av 2009 var 15 gruvor i drift i Sverige vilket är samma antal som 2008. I tretton av dessa bryts metallmalmer. Cirka 90 % av den svenska gruvproduktionen sker i Kiruna, Malmberget och Aitik (dagbrottsgruva utanför Gällivare). Ingen ny gruva öppnades under 2008 eller 2009. I mitten av februari 2010 meddelade LKAB att man avser att öppna ett dagbrott i Gruvberget vid Svappavaara. Bolaget planerar också att åter starta brytningen i dagbrottet i Leveäniemi och räknar med att produktionen kan vara i gång inom 3–5 år. Ansökan om provbrytning i Mertainen (Svappavaaraområdet) kommer att lämnas in under 2010. Intresset för att öppna nya järnmalmsgruvor i Sverige är, enligt bergmästaren, en ny företeelse. Tapuligruvan i Pajala kommun öppnas sannolikt 2011, och Danne-mora gruva i Östhammars kommun väntas kunna öppna på nytt samma år. Ytterligare några projekt tillståndsprövas för närvarande.

Sveriges gruvproduktion i ett globalt perspektiv

Sverige svarade 2008 för ca 90 % (ca 24 miljoner ton) av järnmalmsproduktionen inom EU. I ett globalt perspektiv utgjorde EU:s produktion dock endast drygt 1 %. År 2008 var Sveriges andelar av EU:s totala produktion respektive EU:s andel av världsproduktionen följande:

- Guld: 36 % respektive 1 %
- Silver: 17 % respektive 9 %
- Koppar: 8 % respektive 4,6 %

- Zink: 21 % respektive 8 %
- Bly: 33 % respektive 5 %

Minerallagen (utom frågor om uran)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår här behandlade motioner om minerallagen. Utskottet hänvisar bl.a. till att nuvarande ordning för prövning av ansökningar om tillstånd för prospektering och brytning fungerar väl i så måtto att de svenska mineralresurserna kan tas till vara på ett effektivt och miljömässigt hållbart sätt.

Jämför reservation 1 (mp).

Motionerna

I motion 2009/10:N211 (s) begärs ett tillkännagivande om att minerallagen borde ses över för att säkerställa att hänsyn även tas till andra intressen än de direkt kommersiella. Allmänna intressen och värnandet av värdefulla miljöer och biologisk mångfald bör gå före rätten att leta efter och utvinna mineral. I exemplet naturgas är det förvånande, och i grunden orimligt, att man inte tar hänsyn till klimatutmaningen och de beslut som innebär att fossila bränslen ska fasas ut.

Minerallagen begränsar den enskilda kommunens eller markägarens möjligheter att råda över den egna marken, sägs det i motion 2009/10:N306 (m). Om en exploatör har fått rätt från Bergsstaten, har de som närmast berörs inte mycket att sätta emot om inte rätten till en provborrning faller vid miljöprövningen. Bergsstaten har godkänt provborrning efter gas i några skånska kommuner trots lokala invändningar. Motionären uppmanar regeringen att undersöka om det går att genomföra förändringar i minerallagen som medger ett större mått av regionalt och lokalt inflytande över beslutsprocessen.

Genom införandet av bestämmelser om mineralersättning i minerallagen 2005 har markägarnas rätt stärkts något, noteras det i motion 2009/10:N434 (m). Rätten att prospektera och utvinna mineral, bör enligt motionären, tillkomma markägaren som då fritt kan sluta avtal om undersökning och brytning.

Minerallagen och andra exploateringslagar ska fungera som styrmedel för att skydda naturresursbasen, sägs det i motion 2009/10:MJ471 (mp). Minerallagen kräver ingen egentlig prövning mot kriterierna för ekologiskt hållbar utveckling innan beslut om prospektering och utvinning fattas. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning som ska föreslå de förändringar av minerallagen som erfordras för att prospektering och mineralutvinning ska hållas inom kriterierna för en ekologiskt hållbar utveckling.

I dag gynnas transnationella företag som vill bryta malm framför den som vill utnyttja marken för odling eller rekreation, hävdas det i Miljöpartiets kommittémotion 2009/10:N388. Motionärerna anser att minerallagens föråldrade primat för statens tillståndsgivning för exploatörer behöver brytas.

I en annan kommittémotion från Miljöpartiet, motion 2009/10:N390, sägs det att minerallagen är en exploateringslag som inte tar miljöhänsyn. Motionärerna anser att länsstyrelsens, kommunens och allmänhetens möjligheter att påverka utformningen av prospekteringsbolagets arbetsplaner är otillräckliga. Det är, enligt motionärerna, dålig näringspolitik att förleda företag att investera i utsiktslösa projekt. Det är inte bra ur demokratisynpunkt att vilseleda eller i onödan oroa medborgare över vad framtiden kommer att innebära för deras ort.

Enligt motionärerna är en lösning att komplettera minerallagen med en skyldighet för bergmästaren att neka undersökningstillstånd om det är uppenbart orimligt att den tänkta bearbetningen kan komma till stånd. Det är naturligt att bergmästaren samråder med miljövärdande myndigheter när det gäller områden med höga naturvärden. Bergmästarens bedömning bör dock inte vara vägledande för den eventuella framtida miljöprovningen av utvinningsverksamhet. Ett annat alternativ är att göra mineralundersökning i områden med höga naturvärden tillståndspliktig enligt miljöbalken. Regeringen bör vidare utreda om det är bättre att frågan på sikt regleras enligt miljöbalken eller minerallagen.

I motion 2009/10:N482 (mp) noteras att Shell har fått bergmästarens tillstånd att prospektera efter naturgas i Skåne. Motionärerna anser att försiktighetsprincipen bör råda eftersom man vet ytterst lite om vilka effekter en provborring kan medföra när det gäller dels förskjutningar i berggrunden, dels effekterna på grundvattnet. Det borde, enligt motionärerna, finnas en möjlighet för en kommun att säga nej om den inte önskar en provborring som i förlängningen kan innebära utvinning av naturgas i området.

Mark- och vattenförstörelse samt avfallsberg och spridning av kemikalier är konsekvenser av gruvdrift, sägs det vidare i motionen. I förhållande till miljöbalken ger minerallagen ett opassande och ålderdomligt intryck. Motionärerna anser att prospektering och brytning av mineral bör hanteras enligt 12 kap. miljöbalken där berg-, grus- och stentäkt regleras. En ny utredning om minerallagen motiveras av detta liksom av behovet av att anpassa olika samhällssektorer till de miljömål riksdagen har antagit.

Mot denna bakgrund anser motionärerna att minerallagen måste ändras. Kommunerna måste få makt att förbjuda olämplig mineralprospektering och gruvdrift på samma sätt som de kan stoppa annan oönskad företagsetablering. Även länsstyrelserna bör ha vetorätt.

Vissa kompletterande uppgifter

Minerallagen och äganderätten

I början av 2005 beslutade riksdagen om omfattande ändringar i minerallagen (prop. 2004/05:40, bet. 2004/05:NU8). Lagändringarna syftade huvudsakligen till att förbättra kontakterna mellan prospektörer, gruvnäring och markägare. Markägarna m.fl. skulle bl.a. få information om ansökan om undersökningstillstånd i ett tidigt skede och ges rätt att framföra sina synpunkter i samband med att en arbetsplan formuleras. Det infördes också s.k. mineralersättning från koncessionshavaren till markägarna för att uppnå en bättre balans mellan exploator och markägare. Utbetalning av mineralersättning gäller alla koncessioner som har beviljats sedan maj 2005. Ersättningens storlek står i proportion till värdet av de mineral som bryts (7 kap. 7 § minerallagen).

Om markägaren har kvarstående invändningar mot den arbetsplan som måste upprättas innan undersökningsarbetet får inledas ska bergmästaren, om prospektören (tillståndshavaren) begär det, göra en avvägning mellan dennes och markägarens behov. I lagen finns också en utökad generell hänsynsregel (3 kap. 3 §) som innebär att undersökningar ska utföras så att minsta möjliga skada och intrång uppkommer på natur- och kulturmiljöer och på annans egendom.

Ytterligare ändringar fr.o.m. maj 2005 avsåg regler om inlösen av fastighet när en bearbetningskoncession har beslutats men inte följts av en markanvisning inom tio år.

Enligt grundlagen är varje medborgares egendom tryggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Att mineral kan tas till vara och brytas och att trygg försörjning skapas inom mineralbranschen har ansetts vara av sådant allmänt intresse. Grundlagens förutsättningar för ingrepp i markägarnas rätt har, som redan nämnts, därför ansetts vara uppfyllda.

Minerallagen och allmänna intressen

Bergmästaren kan meddela villkor till skydd för allmänna intressen eller enskild rätt vid alla former av undersökningstillstånd (2 kap. 10 § minerallagen). När det gäller skydd för allmänna intressen konstateras det i förarbetena till den nämnda paragrafen att de metoder som används vid mineralprospektering vanligen inte medför någon eller bara relativt liten miljöpåverkan. Det kan dock finnas särskilt skyddsvärda natur- eller kulturmiljöer vilkas skyddsintresse inte fullt ut kan tillgodoses genom tillämpning av gällande bestämmelser i minerallagen eller andra lagar (prop. 2004/05:40 s. 43 f.). I vissa fall kan det behövas detaljerade föreskrifter om t.ex. tillträde till ett visst område.

Enligt uppgift från Bergsstaten har möjligheten att meddela villkor till skydd för allmänna intressen enligt 2 kap. 10 § minerallagen endast använts någon enstaka gång och avsåg då villkor för viss markpåverkan som var så begränsad att den inte skulle ha träffats av bestämmelserna i miljöbalken men som behövde regleras i det aktuella sammanhanget.

Anmälning- eller tillståndspliktig verksamhet?

Utöver de tillstånd som utfärdas av Bergsstaten för prospektering eller koncession är fler av de verksamheter som är aktuella även tillstånds- eller anmälningsskyddade enligt miljöbalken. Enligt 9 kap. 6 § miljöbalken är det förbjudet att anlägga eller driva miljöfarlig verksamhet utan tillstånd eller innan anmälan har gjorts. Även om inte tillstånd krävs får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd, om verksamheten medför risk för betydande föroreningar eller andra betydande olägenheter för människor, hälsa eller miljö. I förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd listas vilka verksamheter som kräver tillstånd från miljödomstolen eller länsstyrelsen eller där anmälan ska göras till den kommunala nämnden.

Inom de områden som anges i 4 kap. 5 § miljöbalken (vissa fjällområden) krävs tillstånd av miljödomstolen för utvinning av naturgas. I andra områden krävs tillstånd av länsstyrelsen. Djupborrning som inte gäller utvinning av naturgas är endast anmälningsskyddad. Anläggning för provborrning och utvinning av naturgas var tidigare tillståndsskyddad, men genom en ändring av förordningen har den nu aktuella verksamheten lyfts ut ur den punkt som gäller utvinning av bl.a. naturgas och anges i stället som anmälningsskyddad i en egen punkt.

För gruvdrift eller gruvanläggning för brytning av malm, mineral eller kol krävs vanligen tillstånd från miljödomstolen. Så kallad provbrytning kräver tillstånd från länsstyrelsen. Brytning av uran ska tillåtlighetsprövas av regeringen enligt 17 kap. 1 § miljöbalken (se vidare nästa avsnitt).

Miljöprocessutredningen

I april 2009 presenterade den särskilde utredaren (lagman Ulf Andersson) Miljöprocessutredningens slutbetänkande Områden av riksintresse (SOU 2009:45). Utredningen har undersökt om de i 3 kap. miljöbalken angivna ändamålen som ligger till grund för utpekande av område av riksintresse speglar de nuvarande samhällsbehoven.

I betänkandet föreslås bl.a. en utvidgning av 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken med innebörden att områden som är av riksintresse för utvinning av värdefulla ämnen eller material ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinningen. Utredningsbetänkandet är ute på remiss till den 1 april 2010.

Riksdagsfråga om ökat kommunalt inflytande vid prövning av ansökningar om prospekteringstillstånd

I september 2009 besvarade näringsminister Maud Olofsson en fråga (fr. 2009/10:18) från Ulf Holm (mp) om vilka initiativ hon kommer att ta för att skärpa minerallagen så att markägare, kommuner och länsstyrelser får rätt att stoppa provborrningar och prospektering. Näringsministern konstaterade bl.a. att ett undersökningstillstånd enligt minerallagen inte ger rätt att bedriva undersökningsarbete (t.ex. provborrning) i strid med naturvårdsföreskrifter eller andra regler som kan gälla för området. Vidare betonade hon vikten av att den lokala dialogen med markägare och kommuner fungerar på ett tillfredsställande sätt när det gäller prospektering och utvinning av mineral, vilket också är något som minerallagen föreskriver. Statsrådet sade sig kontinuerligt följa utvecklingen av minerallagens tillämpning men avsåg inte att föreslå en skärpning av lagen.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2009 behandlade utskottet senast motioner med krav på förändringar av minerallagen (bet. 2008/09:NU18). Utskottet konstaterade inledningsvis att de ändringar i minerallagen som trädde i kraft den 1 maj 2005 bl.a. syftade till att ge fastighetsägarna en starkare ställning när det gäller information och ersättningsfrågor. Utskottet noterade vidare att avvägningen av riksintresse när det bl.a. gäller fyndigheter för mineralutvinning skulle komma att behandlas av Miljöprocessutredningen och att något ytterligare utredningsarbete som berör minerallagen, enligt utskottets mening, inte var aktuellt. Då aktuella motioner avstyrktes. I en reservation (mp) framfördes krav på ändring av minerallagen i syfte att förbjuda utvinning av kol, olja och naturgas (fossilgas) inom svenskt territorium.

Utskottets ställningstagande

Sverige är sedan länge en framgångsrik gruvnation. Branschen medför privata inkomster hos företag och anställda samt bidrar – genom skatter och avgifter – till finansiering av den offentliga sektorn. Den svarar även för betydelsefulla arbetstillfällen i glesbefolkade områden. Den framtidstro som för närvarande präglar gruvnäringen, och som manifesteras i beslut om mångmiljardinvesteringar i befintliga gruvor och i helt nya gruvetableringar, är därför välkommen.

Minerallagen syftar till att möjliggöra utvinning av vissa uppräknade s.k. koncessionsmineral. Gemensamt för dessa är att de sällan förekommer i så stora koncentrationer att en utvinning är ekonomiskt lönsam. Bergmästarens uppgift är att pröva en prospektörs förmåga och avsikt att tillvarata eventuella fyndigheter. Parallellt med minerallagen tillämpar berörda tillståndsmyndigheter miljöbalken. Den syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Det är inte bergmästarens uppgift att miljö-

pröva de undersökningsmetoder en prospektör har för avsikt att använda, utan denna prövning åvilar kommuner eller länsstyrelser. Enligt utskottets uppfattning fungerar denna ordning väl i så måtto att de svenska mineralresurserna kan tas till vara på ett effektivt och miljömässigt hållbart sätt.

Utskottet anser också att de justeringar av minerallagen som gjordes 2005 i syfte att stärka markägarnas ställning har varit av godo. I dagsläget ser utskottet inga skäl till ytterligare ändringar med denna inriktning. Samtidigt erinrar utskottet om att det allmänna intresset av att mineral kan tas till vara och brytas har bedömts vara så starkt att grundlagens förutsättningar för ingrepp i markägarnas rätt är uppfyllda.

Beträffande motionsyrkanden om ett utökat kommunalt och regionalt inflytande i de beslutsprocesser som regleras i minerallagen instämmer utskottet i att den lokala dialogen med markägare och kommuner är ett viktigt inslag. Det är självfallet angeläget att de myndigheter som i samband med mineralprospektering har i uppgift att pröva olika undersökningar mot de krav som ställs i exempelvis miljöbalken har en väl utvecklad förmåga att kommunicera de rättsliga grunderna för sina överväganden till markägare, kommuner och andra berörda. Utskottet konstaterar vidare att regeringen kontinuerligt följer utvecklingen av minerallagens tillämpning, och utskottet anser inte att det i nuläget finns skäl att ta initiativ till ändringar av lagstiftningen.

Med det anförda avstyrks samtliga motioner i avsnittet i berörda delar.

Uranprospektering och uranbrytning

Utskottets förslag i korthet

Motioner om uranprospektering och uranbrytning i Sverige avslås av riksdagen med hänvisning bl.a. till att den kunskapsgenererande verksamhet som uranprospektering innebär är berättigad av flera skäl och att såväl prospektering som brytning av uran redan i dag omgärdas av särskilt strikta miljörestriktioner. Vidare framhåller utskottet att regeringen nära följer tillämpningen av minerallagen.

Jämför reservation 2 (s, v, mp) och särskilt yttrande (s, v, mp).

Motionerna

I de snarlika motionerna 2009/10:N409, 2009/10:N415 och 2009/10:N454 från företrädare för Socialdemokraterna finns yrkanden om att regeringen bör redovisa sin syn på om det ökade intresset för uranprospektering bör föranleda ändringar i minerallagen. Motionärerna anser att kommunernas och den enskilda markägarens roll bör stärkas vad gäller att tillåta prospektering och bearbetning. Vidare menar de att en miljöprövning bör ske då tillstånd utfärdas för provborrning.

I fem motioner (2009/10:N235, 2009/10:N242, 2009/10:N328, 2009/10:N422 och 2009/10:N423) från centerpartistiska ledamöter föreslås tillkännagivanden om att det bör göras en översyn av minerallagen för att pröva möjligheten att stärka det kommunala medinflytandet redan i prospekterings- och provborrningsskedet. I några av motionerna framförs uppfattningen att det vore rimligt att låta det kommunala vetot mot uranbrytning även omfatta prospektering efter uran.

Enligt svensk lag har kommunerna rätt att säga nej till uranbrytning, konstateras det i motion 2009/10:N247 (mp). Eftersom Sverige har beslutat att avveckla kärnkraften och därför inte kan ha något eget intresse av att utnyttja uranfyndigheter i Sverige vore det bäst om kunskapen om sådana fyndigheter är så liten som möjligt. Därför borde ingen prospektering ske, och det vore rimligt att kommunerna redan vid provborrning fick möjlighet att stoppa försök att kartlägga vad som finns under kommunens yta.

I Miljöpartiets kommittémotion 2009/10:N390 hävdas att provborrning efter uran kan få sådana konsekvenser för miljön, kommunen och allmänheten att den bör vara föremål för prövning enligt miljöbalken. Motionärerna anser att riksdagen bör tillkännage för regeringen att provborrning efter uran ska vara tillståndspliktig enligt miljöbalken.

På senare år har ett betydande internationellt intresse för prospektering av uran och fossil gas noterats i landet, sägs det i Miljöpartiets kommittémotion 2009/10:N388. Motionärerna anser att kommunernas veto mot uranbrytning måste garanteras även fortsättningsvis.

Regeringen välkomnar nya kärnkraftverk och statsminister Fredrik Reinfeldt har öppnat för uranbrytning i Sverige, hävdas det i kommittémotion 2009/10:N480 (mp). Enligt medieuppgifter finns det prospekteringsföretag som är helt övertygade om att uranbrytning kan komma till stånd i Sverige. Motionärerna anser inte att det är en bra näringspolitik att locka utländska företag att göra investeringar och undersökningar som grundas på falska förhoppningar. Det är inte heller bra ur demokratisynpunkt att försöka lugna oroliga medborgare genom att ge dem felaktiga försäkringar.

Uranbrytning medför miljöproblem som vi inte vill ha i vårt land. Att 85 % av den radioaktivitet som finns i malmen lämnas kvar som gruvavfall är bara ett exempel. Motionärerna anser att det behövs ett lagstadgat förbud mot uranbrytning. Det skapar tydlighet för både näringsliv och medborgare. Som en naturlig följd bör också prospektering efter uran förbjudas. Enligt vad som anförs i motionen finns det flera fall som visar att kommunens ställning i fråga om prospektering är för svag och att den därför behöver stärkas.

Vissa kompletterande uppgifter

Uranfyndigheter m.m.

Uran förekommer i låga halter i jordens inre och i högre halter i jordskorpan och är ofta associerat med andra metaller såsom järn, koppar och guld. Strålningsegenskaperna i berggrunden används i samband med prospektering. Uran kan sägas visa vägen till andra fyndigheter.

I Sverige förekommer uran i många områden, såväl i urberg som i yngre bergarter. Mineraliseringar¹ med uran har iakttagits i bl.a. Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Skåne och Östergötlands län samt på Öland, i Västergötland och i Närke. I Ranstad vid Billingen i Västergötland utvanns totalt 200 ton naturligt uran under perioden 1965–1969.

Halterna av uran i den svenska berggrunden är dock väsentligt lägre än i de stora uranproducerande länderna. Generellt sett är de kända svenska tillgångarna därför ekonomiskt mindre brytvärda. I statistik över världens brytvärda uranreserver anges Sveriges andel till mindre än 1 %. De största uranreserverna i världen finns i Australien, Kazakstan och Ryssland. Sverige nämns inte bland de 15 länder som har mest reserver.

Brytning av uran sker antingen under jord eller i dagbrott, och det är enligt bergmästaren vanligt med hög automation vid uranbrytning. Anrikning av uranmalmen sker ibland vid gruvan men kan också lokaliseras till annan plats.

Sedan 2005 har 178 undersökningstillstånd med förstahandsintresse för uran och torium beviljats i Sverige. För vissa tillstånd har giltighetstiden löpt ut och andra har frånträtts i förtid. Vid ingången av 2010 var det totala antalet gällande undersökningstillstånd, där uran eller undantagsvis torium har angivits i första hand, 133 stycken. Den försämrade konjunkturen har inneburit en nedgång när det gäller det totala antalet ansökningar om undersökningstillstånd, men enligt bergmästaren har det inte märkts någon större skillnad i nedgången för olika metaller.

Lagstiftning kring uranprospektering

Som har beskrivits ovan krävs det enligt minerallagen tillstånd för prospektering (undersökningstillstånd). Kommuner har inte någon vetorätt när det gäller undersökningstillstånd. Om tillståndet gäller alunskiffer, olja, gasformiga kolväten eller diamanter, bereds kommunen alltid tillfälle att yttra sig. Enligt 16 § mineralförordningen (1992:285) ska bergmästaren dessutom inhämta yttrande från kommunen när det är fråga om medgivande till undersökningsarbete inom ett område med detaljplan eller områdesbestämmelser

¹ Mineralisering är en geologisk term för den process varigenom sådant material tillförs en bergart att en koncentration av malmineral bildas. Mineralisering används även som benämning på mineralkoncentrationen. Om den är ekonomiskt lönsam att bryta, kallas den malm. Hämtat från Nationalencyklopedin, <http://www.ne.se/mineralisering/256459>, den 16 februari 2010.

enligt plan- och bygglagen. Beträffande övriga ansökningar skickas inte information till berörda kommuner. Oavsett vilka mineral det gäller får kommunen dock alltid en kopia av bergmästarens beslut.

Bergmästarens beslut om undersökningstillstånd kan överklagas av markägare och övriga kända sakägare (viss ledning finns i 6 § mineralförordningen). Beslutet innebär endast att den som fått tillståndet har ensamrätt att undersöka marken, och att markägare och andra sakägare får tåla att undersökning sker på de villkor som gäller i övrigt.

Undersökningsarbete kan vara av mycket skiftande omfattning och karaktär. Det kan t.ex. bestå av seismiska, radioaktiva, magnetiska eller elektriska mätningar, geologiska undersökningar, diamantborrning, provtagning, provdikessgrävning, borttagande av jord och sprängning. Typen av undersökningsarbete och områdets karaktär är avgörande för om det krävs anmälan till länsstyrelsen eller kommunen eller om tillstånd krävs enligt miljöbalken. Av 9 kap. 6 § andra stycket miljöbalken framgår att även om det inte krävs tillstånd kan den berörda tillsynsmyndigheten förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd, om verksamheten medför risk för betydande föroreningar eller andra betydande olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Undersökningsarbete får inte bedrivas utan medgivande av länsstyrelsen inom områden som omfattas av miljöbalkens särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden i landet (4 kap. miljöbalken). Det gäller bl.a. i s.k. obrutet fjäll enligt 4 kap. 5 § miljöbalken. I andra fall, exempelvis inom 200 meter från bostadsbyggnader, kan bergmästarens medgivande fordras. I många fall krävs även tillstånd enligt andra lagar, t.ex. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. eller terrängkörningslagen (1975:1313). Noteras bör också att det i 2 kap. miljöbalken finns allmänna hänsynsregler som är tillämpliga vid undersökningsarbete enligt minerallagen. Om undersökningsarbete kan utföras på olika sätt eller med olika metoder ska tillståndshavaren välja det utförande som minimerar skadan på miljön. Den s.k. försiktighetsprincipen gäller för all verksamhet och alla åtgärder som omfattas av miljöbalkens tillämpningsområde. Principen innebär att förebyggande åtgärder och andra försiktighetsmått ska vidtas så snart det kan befaras att en viss åtgärd skulle kunna utgöra en olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Om uranhalten i det material som hanteras överstiger 200 gram per ton, krävs som huvudregel tillstånd från Strålsäkerhetsmyndigheten enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) och motsvarande förordning. Strålsäkerhetsmyndigheten har dock i föreskrifter som trädde i kraft den 1 februari 2009 undantagit tillståndsplikt för hantering av material som förekommer i naturen och som innehåller kärnämne (t.ex. uran), om hanteringen inte avser utvinning av kärnämne ur malmer eller annat råmaterial. Det betyder att uranprospektering är undantagen från bestämmelserna i kärntekniklagen. Däremot tillämpas strålskyddslagen (1988:220) vid prospektering av uran.

Innan undersökningsarbetet får påbörjas måste prospektören upprätta en arbetsplan som sakägarna (enskilda markägare och andra sakägare som t.ex. arrendatorer och innehavare av servitut) har rätt att invända mot. Om invändningar har framställts får tillståndshavaren begära att bergmästaren prövar om arbetsplanen kan fastställas.

Prospektörerna måste betala ersättningar till markägare och innehavare av särskild rätt för skada och intrång till följd av undersökningsarbetet. Innan arbetena påbörjas ska prospektörerna ställa säkerhet för denna ersättning.

Lagstiftning kring uranbrytning

I Sverige får uranbrytning inte ske utan tillstånd utfärdade enligt minerallagen, miljöbalken och kärntekniklagen. En miljökonsekvensbeskrivning ska bifogas en ansökan enligt samtliga tre lagar.

I ärenden om beviljande av koncession ska 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas. I dessa kapitel finns bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden, bl.a. områden av riksintresse. Reglerna innebär att områden som har ett särskilt nationellt intresse inte ska tas i anspråk för andra ändamål innan frågan om den långsiktiga lämpligheten har klarlagts. Områden av riksintresse för ett antal angivna ändamål ska enligt bestämmelserna skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra eller skada ändamålen.

Tillstånd enligt minerallagen att få bearbeta en uranfyndighet (bearbetningskoncession) meddelas av bergmästaren. Enligt 8 kap. 2 § minerallagen ska ärenden om beviljande av bearbetningskoncession hänskjutas till regeringens prövning, om bergmästaren bedömer frågan om koncession vara särskilt betydelsefull ur allmän synpunkt. Bergmästaren utreder frågan och bifogar ett eget yttrande i de ärenden som hänskjuts till regeringen för prövning.

Som har nämnts ovan krävs det enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd vanligen tillstånd från miljödomstolen för gruvsdrift eller gruvanläggning för brytning av malm, mineral eller kol. Enligt 17 kap. 1 § miljöbalken ska anläggningar för brytning, bearbetning eller anrikning av uranhaltigt material dessutom tillåtlighetsprövas av regeringen. Tillåtlighetsprövningen gäller övergripande frågor om lokalisering, art och omfattning samt frågor om verksamhetens effekter på markanvändning och miljö, energi, transporter m.m. De bedömningar som ska göras är ytterst politiska ställningstaganden där det framstår som naturligt att regeringen har det avgörande inflytandet över huruvida verksamheten ska få komma till stånd eller inte. I samband med prövningen kan regeringen besluta om särskilda villkor för att tillgodose även allmänna intressen.

Regeringens beslut är bindande för den ordinarie tillståndsmyndigheten. Denna kan alltså inte avslå en ansökan om tillstånd till en verksamhet som regeringen vid prövning enligt 17 kap. miljöbalken har funnit tillåtlig. Den kan inte heller bifalla en ansökan om tillstånd som regeringen vid pröv-

ning funnit otillåten. Regeringens beslut i tillåtlighetsfrågan omfattas av lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut, vilket innebär att Regeringsrätten efter ansökan om rättsprövning prövar om regeringens avgörande strider mot någon rättsregel.

Enligt 17 kap. 6 § miljöbalken får regeringen tillåta verksamheten endast om kommunfullmäktige i den kommun där en uranfyndighet ska bearbetas har tillstyrkt detta. Någon möjlighet för regeringen att tillåta uranbrytning mot kommunens vilja finns därmed inte. Det är alltså här som det kommunala vetot i uranbrytningsfrågor är lagfäst.

För drift av en anläggning för utvinning av ett kärntekniskt ämne krävs tillstånd enligt kärntekniklagen. Frågan om tillstånd enligt denna lag för uranbrytning prövas också av regeringen. Denna prövning sker parallellt och samordnat med tillåtlighetsprövningen enligt miljöbalken. Strålsäkerhetsmyndigheten bereder ärendet och överlämnar med ett eget yttrande handlingarna i ärendet till regeringen.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2009 tog utskottet senast ställning till ett antal motioner som gällde uranprospektering eller uranbrytning (bet. 2008/09:NU18). Utskottets sammanfattande bedömning var att det är viktigt att ha kunskap om den svenska berggrunden. Allmänt talar också ekonomiska skäl för en stabil lagstiftning som en del i en långsiktigt hållbar och framgångsrik svensk gruvindustri. Med hänsyn till de olika intressen som finns ansåg utskottet att den nuvarande minerallagstiftningen – som också omfattar uran – är adekvat när det gäller såväl prospektering som bearbetning av mineral. Samtliga motionsyrkanden avstyrktes.

I en reservation (mp) framfördes uppfattningen att regeringen inte bör kunna ge tillstånd till uranbrytning i Sverige och att minerallagen därför bör ändras så att uranbrytning förbjuds. Reservanten ansåg också att ett förbud mot uranbrytning innebär att det blir motsägelsefullt att ha kvar möjligheten att prospektera efter uran. I ett särskilt yttrande (s) konstaterades att gällande ordning för prövning av uranbrytning är rimlig men de ledamöter som stod bakom yttrandet sade sig också förstå den oro som uranprospekteringen har skapat. De påpekade också att de inte såg framför sig någon uranbrytning i Sverige.

Pågående översyn av lagstiftningen på kärnteknik- och strålskyddsområdet

I december 2008 beslutade regeringen om direktiv för en översyn av lagstiftningen på kärnteknik- och strålskyddsområdet (dir. 2008:151). Före detta chefsjuristen vid Statens kärnkraftinspektion Ingvar Persson utsågs till särskild utredare. I oktober 2009 presenterade utredningen delbetänkandet *Kärnkraft – nya reaktorer och ökat skadeståndsansvar* (SOU 2009:88).

I det fortsatta arbetet kommer utredningen att överväga förutsättningarna för en samordnad reglering av verksamheter på kärnteknikens och strålskyddets område. Möjligheterna att föra samman bestämmelserna enligt kärntekniklagen och strålskyddslagen till en enda lag kommer att studeras liksom möjligheterna till en bättre samordning med bestämmelserna i miljöbalken. Ett slutbetänkande ska redovisas senast den 30 april 2010.

Interpellationer om uranbrytning

I november 2009 besvarade näringsminister Maud Olofsson ett antal interpellationer om uranbrytning i Sverige (ip. 2009/10:30, 41, 54 och 58). Interpellanterna ville veta om statsrådet hade för avsikt att införa möjligheter till kommunalt veto när det gäller prospektering efter uran. I interpellationsdebatten betonade näringsministern att om och när en ansökan om uranbearbetningskoncession överlämnas till regeringen kommer den att behandlas enligt den lagstiftning som finns för prospektering efter uran, uranbrytning och hantering av uran. Näringsministern ansåg att lagstiftningen både ger möjligheter till utveckling av nödvändiga kunskaper om vad som finns i vår berggrund och ställer skarpa krav, inte minst miljömässigt, på vad som ska uppfyllas i en tillståndsprocess. Inom ramen för detta regelverk finns ingen avsikt att tillåta verksamhet som skadar människor i och omkring gruvor eller som föröder natur- och kulturmiljöer. Ministern framförde också uppfattningen att det är viktigt att den lokala dialogen med markägare och kommuner fungerar på ett tillfredsställande sätt när det gäller prospektering och utvinning av mineral, vilket är något som minerallagen föreskriver. Hon sade sig kontinuerligt följa utvecklingen av minerallagens tillämpning men avsåg för närvarande inte att föreslå någon ändring av lagen.

Statsministern om uranbrytning i Sverige

Under statsministerns frågestund i riksdagen den 1 oktober 2009 ställde Maria Wetterstrand (mp) en fråga om uranbrytning i Sverige till statsminister Fredrik Reinfeldt. Frågeställaren ville veta när statsministern tycker att det är lämpligt att öppna en urangruva i Sverige och hur det blir med det kommunala vetot. Statsminister Reinfeldt påpekade att han inte har ifrågasatt det kommunala vetot mot uranbrytning och inte heller att det måste ställas stränga miljö- och arbetsmiljökrav på sådan verksamhet.

Euratomfördraget

I utskottets mineralpolitiska betänkande våren 2009 (bet. 2008/09:NU18) finns en utförlig beskrivning av det s.k. Euratomfördraget och dess koppling till uranbrytning i Sverige. Beskrivningen refereras kortfattat i det följande.

I Euratomfördraget finns bestämmelser som syftar till att tillförsäkra medlemsländerna lika tillgång till malmer, råmaterial och speciella klyvbara material, exempelvis anrikat uran och plutonium. Bestämmelserna innebär inga skyldigheter för ett medlemsland att starta uranbrytning. Varje medlemsstat har själv rätt att besluta om uranbrytning på sitt territorium på grundval av ekonomiska, miljömässiga och politiska överväganden. Ett land som inte hörsammar uppmaningar att prospektera eller utöka sin befintliga gruvverksamhet kan dock drabbas av att landet inte får lika tillgång till övriga EU-länders resurser vad gäller malmer, råmaterial och speciella klyvbara material.

Noterbart är också att reglerna i fördraget är utformade för en situation med brist på uran, där användarna ska tillförsäkras en lika stor tillgång till kärnbränsle i enlighet med fördragets syften. Någon sådan brist på uran har dock aldrig rått på världsmarknaden. Bestämmelserna har därför inte tillämpats enligt sin ordalydelse. Reglerna om prospektering och utnyttjande av mineralfyndigheter tillämpas i praktiken inte alls.

Vidare bör nämnas att fem medlemsstater (Tyskland, Irland, Ungern, Österrike och Sverige) har fogat en förklaring till Lissabonfördraget där de framhåller att Euratomfördraget behöver uppdateras. Enligt uppgift från tjänstemän vid Miljödepartementet förefaller det emellertid mindre troligt att en omförhandling kommer att inledas inom överskådlig tid då meningsskiljaktigheterna mellan vissa medlemsstater är alltför stora och då det krävs enhällighet för en ändring av Euratomfördraget.

Utskottets ställningstagande

Kunskaper om den svenska berggrunden är en tillgång på många olika sätt. Att förbjuda ökad kunskap i allmänhet och om Sveriges förhållanden i synnerhet, är enligt utskottets uppfattning, ett i grunden oacceptabelt förhållningssätt i en demokrati. Samtidigt får insatser för att öka kunskandet inte innebära hot mot exempelvis miljön eller människors hälsa, eller vara etiskt eller moraliskt dubiösa.

Utskottet anser att den kunskapsgenererande verksamhet som uranprospektering innebär är berättigad av flera skäl. Utöver det självklara att öka vetenskapen om de svenska uranreserverna bidrar uranprospektering även till ökade möjligheter att finna andra brytvärda mineral. Utskottet vill också erinra om att såväl prospektering som brytning av uran redan i dag omgärdas av särskilt strikta miljörestriktioner. Allmänna hänsynsregler finns i minerallagen och mer detaljerade bestämmelser återfinns i miljöbalken och i därtill knutna författningar.

Det är utskottets uppfattning att bergmästarens bedömningar av företagen och deras kapacitet att prospektera och ta hand om eventuella fyndigheter i kombination med de miljövärdande myndigheternas prövning innebär en allsidig belysning av flera relevanta faktorer. Utskottet kan inte se några avgörande principiella skäl till att kommuner genom införande av

en vetorätt mot uranprospektering ska kunna förhindra denna kunskapsuppbyggnad. Ett sådant förbud skulle dessutom i praktiken vara utan betydelse då det i normala fall är mer eller mindre oundvikligt att även finna uran i samband med att man söker efter andra mineral. Ett mer långtgående förbud mot prospektering av alla de mineral som kan förekomma samtidigt med uran vore orimligt och starkt negativt för mineralprospekteringen i Sverige och därmed även starkt negativt för möjligheterna till en framtida livskraftig gruvindustri i vårt land.

Utskottet förutsätter att prospekteringsföretagen, bl.a. med stöd av information från Bergsstaten i ansökningsskedet, har sådan kännedom om den svenska lagstiftningen på mineralområdet att de kan göra kvalificerade bedömningar av de risker som investeringar i prospekteringsprojekt kan innebära. Ett framgångsrikt men kostsamt uranprospekteringsprojekt kan exempelvis av miljöskäl, eller för att berörda kommuner signalerar en tydlig motvilja, mynna ut i att företaget avstår från att söka bearbetningskoncession. Till skillnad från vad som sägs i motion 2009/10:N390 (mp) är det främmande för utskottet att tro att dessa företag skulle låta sig vilseledas till utsiktslösa prospekteringsprojekt av den svenska lagstiftningen på området.

När det gäller motionerna om ett utökat lokalt och regionalt inflytande över prospekteringsprocessen vill utskottet hänvisa till att regeringen – genom näringsminister Maud Olofsson – nära följer tillämpningen av minerallagen. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer med förslag på detta område om det visar sig att de regionala och lokala myndigheterna samt markägare bedöms ha en alltför begränsad roll i detta sammanhang. Något tillkännagivande med anledning av nämnda motioner anser utskottet därför inte vara nödvändigt i dagsläget.

Med det anförda avstyrks samtliga i avsnittet aktuella motioner i berörda delar.

Vissa övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motioner med mineralpolitisk anknytning. Dessa gäller bl.a. tillgång till geodata, stadsomvandlingen i Kiruna och i Malmberget samt den s.k. mineraljakten.

Motionerna

I motion 2009/10:N412 (s) ges en utförlig beskrivning av det regionala projektet Bergskraft Bergslagen. Motionären anser att projektet har en tillväxtpotential som kan bli en del av Sveriges exportindustri när det gäller miljösanering av gruvområden i hela världen.

Bergsstatens roll ifrågasätts i motion 2009/10:N443 (s). Enligt motionärerna bör det utredas om det är möjligt att helt eller delvis överföra Bergsstatens arbetsuppgifter till en mer närliggande aktör, som exempelvis länsstyrelsen i berört län.

I motion 2009/10:N344 (m) lyfts den s.k. mineraljakten fram. Motionären anser att denna verksamhet bör finansieras inom ramen för anslaget till Sveriges geologiska undersökning (SGU). I dag är mineraljakt regional eller halvregional, vilket skapar ojämnheter och oförutsägbarhet bland entreprenörer som vill etablera sig. Framför allt handlar det om att olika regelverk gäller i olika delar av Sverige. Dessa behöver harmoniseras så att de blir förutsägbara och tydliga.

Motionären anser också att den geoinformation som samlas in av SGU ska vara tillgänglig för allmänheten och näringslivet eftersom den är finansierad via skattemedel. Sänks trösklarna för start av mer riskfyllda projekt inom gruvnäringen kommer lokala initiativ att tas, vilket bidrar till ett starkare lokalt näringsliv samtidigt som gruvnäringen ges nya möjligheter.

Flytten av Kiruna till följd av utbyggnaden av gruvan kommer att pågå under ett stort antal år, konstateras i motion 2009/10:N470 (m). Malmbärget befinner sig redan mitt i den process som kommer att starta i Kiruna. Den förändrade gruvdriften innebär en stor anspänning för kommunerna och för samhällsplaneringen. Men det är enskilda människor som påverkas mest, i synnerhet de som bor i anslutning till rasområdena. Motionären anser att riksdagen ska uppmana regeringen att beakta konsekvenserna för enskilda personers situation och egendom av den fortsatta utvecklingen av gruvverksamheten

Sverige har sedan hundratals år lagar som gör att vem som helst kan beviljas tillstånd att undersöka eller bryta en mineralfyndighet inom ett område, oavsett vem som äger marken, noteras det i motion 2009/10:N451 (c). Bergsstaten beviljar dessa tillstånd. Motionären anser att beslutsbefogenheten bör decentraliseras till regional och kommunal nivå. Länsstyrelserna eller regionerna bör ta över Bergsstatens tillståndsgivning medan kommunerna får möjlighet att utöva sitt planmonopol i samband med prospektering och utvinning.

Att den svenska lagstiftningen är underställd EU:s lagstiftning är ett stort problem för legitimitetens skull men även när det gäller att med lag kunna tillvarata lokala intressen, sägs det i motion 2009/10:N247 (mp). Om det är så illa som det påstås, att en svensk kommuns rätt att säga nej till mineralbrytning enligt den svenska lagstiftningen, inte har något värde i den överordnade EU-lagstiftningen så är det mycket allvarligt. Enligt motionärerna bör regeringen med alla rimliga medel verka för att EU:s rätt till svenska naturtillgångar avvecklas.

I motion 2009/10:N482 (mp) erinras om den olycka som hände vid Bolidens anläggning i Spanien. Motionärerna anser att exploatering av naturtillgångar ska grundas på försiktighetsprincipen. Exploatören ska redovisa huruvida brytningen står i överensstämmelse med en långsiktigt hållbar utveckling och att den kan ske utan allvarliga miljökonsekvenser.

Vissa kompletterande uppgifter

Stadsomvandlingen i Kiruna och i Malmberget

Sedan malmbrytningen startade vid Kiruna omkring 1900 har staden påverkats av denna. I oktober 2008 beslutade LKAB:s styrelse om en ny huvudnivå för järnmalmsgruvan i Kiruna. Året dessförinnan hade Bergsstaten givit LKAB tillstånd för bearbetning av en ny malmkropp i Malmberget och för en ny huvudnivå. Utvinningen innebär att ca 150 fastigheter påverkas av deformationer och sättningar i marken. LKAB har slutit avtal med berörda fastighetsägare om flytt eller inlösen av husen.

År 2005 inrättade näringsminister Maud Olofsson den s.k. Malmfältsgruppen. Gruppen är ett högnivåforum för dialog i övergripande frågor som rör gruvnäringens tillväxt i Malmfälten och de förändringar som kan bli aktuella i Kiruna, Malmberget och Pajala. Näringsministern är ordförande och även infrastrukturminister Åsa Torstensson ingår i gruppen. I övrigt deltar företrädare för Regeringskansliet, berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer och andra intressegrupper.

Konsekvenserna för enskilda personers situation och egendom av beslut som tas med anledning av gruvinvesteringar i berörda kommuner hanteras bl.a. inom ramen för den lagstiftning som kommunerna, de statliga myndigheterna, Regeringskansliet och företagen har att följa. Möjligheter till samråd i planeringsprocesser, kostnadsansvar och ersättningsanspråk hanteras successivt inom ramen för aktuell lagstiftning.

Genom reglerna i bl.a. aktiebolagslagen (2005:551), bolagsordningen, statens ägarpolicy, Svensk kod för bolagsstyrning och regeringens riktlinjer har LKAB ett stort ansvar i samband med stadsomvandlingen. Enligt uppgift från Näringsdepartementet utövar staten ett aktivt ägande gentemot LKAB som bl.a. inkluderar ett hållbart miljömässigt och socialt ansvarstagande. Hittills har bolaget finansierat kostnader och avsättningar för samhällsomvandlingen på närmare 3 miljarder kronor.

Den 1 oktober 2009 besvarade näringsminister Maud Olofsson en interpellation (ip. 2009/10:1) från Karin Åström (s) om situationen i Malmfälten. Näringsministern såg det som glädjande att den svenska gruvindustrin planerar och genomför stora investeringar i Norrbotten. Samtidigt påpekade statsrådet att det finns ett omfattande regelverk med lagar och förordningar som kommunerna, de statliga myndigheterna, regeringen och berörda företag måste följa i den samhällsomvandling som pågår i Malmberget och Kiruna. Det kommunala självstyret spelar enligt statsrådet en självklar och viktig roll i samhällsplaneringen och måste respekteras.

Näringsministern hänvisade också till arbetet i Malmfältsgruppen och i en interdepartemental arbetsgrupp som håller hög beredskap när det gäller hantering av de myndighetsbeslut som samhällsomvandlingarna i Malmberget och Kiruna kräver.

Norrlands mineraljakt

Den organiserade mineraljakten syftar till att med allmänhetens hjälp söka uppslag till nya mineralförekomster som på sikt kan leda till nya gruvor. Under 2009, liksom under de senaste tio åren, har den organiserade mineraljakten genomförts i de fem Norrlandslänen. I övriga delar av landet saknas motsvarande verksamhet.

Målet är att utveckla mineraljakten i Norrland genom att

- ta större andel intressanta prover, speciellt från nya, utforskade områden
- fler mineraljägare deltar och att dessas geologikunskaper höjs
- intressera internationella företag för mineraljakt och prospektering i länen
- öka allmänhetens förståelse för mineralprospektering och utvinning.

Sannolikt kommer fyra av 2009 års mineraljaktfynd att undersökas av prospekteringsföretag varvid ett tiotal nya arbetstillfällen bedöms kunna skapas.

Projektet Bergskraft Bergslagen

Projektet Bergskraft Bergslagen pågår mellan den 1 oktober 2007 och den 30 september 2010. Målet för projektet är att med utgångspunkt i Bergslagens förutsättningar inom gruvnäringen skapa tillväxt i området genom bl.a. fler arbetstillfällen samt utveckling av kluster. Projektets totala budget är cirka 18,7 miljoner kronor varav 8,2 miljoner kronor är EU-medel. Resten finansieras av regionala och lokala offentliga och privata aktörer.

Delmålet Bergsbruksrelaterat miljöarbete syftar till att etablera ett nationellt testfält för efterbehandling av historiskt gruvavfall som gynnar kommuner, entreprenörer och gruvföretag genom utveckling av kostnadseffektiva och kommersiella metoder, tekniker och tjänster för en nationell och internationell marknad.

Handlingsplan för svensk miljöteknik

Mot bakgrund av vad som sägs om svensk miljöteknikexport i motion 2009/10:N412 (s) kan nämnas att Sveriges miljöteknikråd (Swentec) i december 2009 överlämnade en handlingsplan för svensk miljöteknik till näringsminister Maud Olofsson. Handlingsplanen har tagits fram på uppdrag av regeringen och omfattar 82 konkreta åtgärder för att ge svensk miljöteknik förutsättningar att leverera världsledande lösningar för en hållbar framtid. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tillgång till geoinformation

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har sedan 2000 arbetat utifrån verksamhetsmål som regeringen har ställt upp för den geologiska undersökningsverksamheten för perioden 2000–2008. Av målen framgår att det 2008 skulle finnas databaser med översiktlig geologisk information på regional nivå för hela landet. Mer detaljerad information skulle finnas för befolkningstäta och malmpotentiella områden. Totalt sett blev måluppfyllelsen 97 %.

Under 2008 har SGU tagit fram en plan för arbetet med nya mål i enlighet med ett uppdrag i regleringsbrevet för 2008. Planen innehåller behovsprövad kartering dels inom landets prospekteringsintressanta områden, dels inom landets befolkningstäta och kustnära områden. Jämfört med tidigare har en större relativ andel av insatserna riktats mot mineralsektorns behov av prospekteringsunderlag.

Ett av SGU:s utvecklingsmål är att myndighetens kunskap och information om landets geologiska förhållanden och mineralhantering tillgodoser samhällets behov samt är sakligt grundad, lättillgänglig och välkänd. Att ta del av informationen på SGU eller genom besök i databaserna är kostnadsfritt. För de tryckta produkterna tar myndigheten betalt med ett pris som beräknas motsvara tryckkostnaden. Även utdrag ur databaserna betingar ett pris. Enligt SGU:s beräkningar ska priset på publikationer och databasutdrag enbart täcka kostnaden för tillhandahållandet.

Sverige bygger för närvarande upp en infrastruktur för geodata, dvs. olika samverkande system, regelverk och tjänster för att söka, hitta och använda geodata från olika källor. Flera aktörer på området, bl.a. SGU, samverkar inom ramen för en nationell geodatastrategi för att skapa denna infrastruktur. Syftet med infrastrukturen är bl.a. att

- öka kunders och användares inflytande över försörjningen av geodata
- minska kostnaderna för geodata för användare och producenter
- öka samverkan inom och mellan offentlig förvaltning och företag för effektivare hantering av geodataförsörjningen på lokal, nationell och europeisk nivå.

EU:s råvaruinitiativ

EU-kommissionen har i ett meddelande från november 2008 (KOM(2008) 699) föreslagit att det ska utarbetas en integrerad europeisk råvarustrategi (det s.k. råvaruinitiativet). En sådan strategi ska skapa ökad konkurrenskraft och ökad sysselsättning samtidigt som behovet av råvaruimport minskas. En av åtgärderna gäller att främja en hållbar råvarutillgång med europeiskt ursprung. Övriga åtgärder avser säkerställande av råvarutillgången från internationella marknader samt främjande av resurseffektivitet och återvinning av primära råvaror. Råvaruinitiativet rör mineral och andra råvaror som inte utgör energitillgångar.

Av en faktagromemoria (2008/09:FPM54) med anledning av EU:s meddelande framgår att regeringen är positiv till kommissionens förslag och avser att delta aktivt i det fortsatta arbetet med att utforma en europeisk råvarustrategi. Regeringen anser det betydelsefullt att föreslagna handelspolitiska instrument noggrant utvärderas utifrån användarindustrins intressen. Samarbetet med kommissionen ska bedrivas i enlighet med regeringens handels-, utvecklings-, miljö- och näringspolitik. Samtliga medlemsstater anser att råvarufrågan är av stor vikt.

Utskottet genomförde i början av mars 2009 en överläggning med regeringen angående råvaruinitiativet. Utskottet ställde sig bakom regeringens ståndpunkt men ville förtydliga att det från svensk sida är angeläget att betona råvaruinitiativets fokus på icke energiutvinnande råvaror. Olja, gas eller uran kan inte accepteras som del av en gemensam råvarustrategi. V- och mp-ledamöterna, som instämde i utskottets förtydligande, anmälde en avvikande mening med innebörden att regeringen bör ta avstånd från påtryckningar på utvecklingsländer att de ska utvinna råvaror och exportera dem till EU. De hänvisade till varje lands rätt att självständigt besluta om sina naturtillgångar.

I slutet av maj 2009 antog Europeiska unionens råd integrerade slutsatser om en industripolitik för EU. Inom ramen för dessa slutsatser behandlades även de råvarufrågor som har tagits upp inom ramen för råvaruinitiativet. Det konstateras bl.a. att europeisk industri är beroende av ett antal råvaror och att det är viktigt med en väl sammanhållen koordinering då frågan sträcker sig över fler politikområden, exempelvis energi, miljö och internationell handel. Rådsslutsatserna väntades inte påverka svenska regler eller ha några budgetära konsekvenser och Sverige sade sig kunna godta dem.

Kommissionen ska återrapportera pågående arbete till rådet i slutet av 2010. Noterbart är att det alltså inte finns någon gemensam råvarupolitik inom EU och att det arbete som pågår inom ramen för rådsbeslut om råvaruinitiativet inte har något sådant syfte.

I början av mars 2010 antog rådet för konkurrenskraft slutsatser om EU:s framtida industripolitik. Slutsatserna är att betrakta som konkurrenskraftsrådets övergripande syn på näringspolitikens område. I slutsatserna poängteras råvarufrågan och vikten av resurseffektivitet, återvinning och förnybara råvaror. Rådet uppmanar också kommissionen, medlemsstaterna och industrin att vidta ytterligare åtgärder i linje med råvaruinitiativet.

Gruvverksamhet inom FN

Under 2010 och 2011 är gruvverksamhet ett tema för samarbete inom ramen för FN:s kommission för hållbar utveckling. Enligt uppgift från Näringsdepartementet är huvudfrågor för Sverige i det sammanhanget bl.a. följande:

- Samarbete mellan regeringar för att stödja ekonomisk, ekologisk och social utveckling i gruvinvesteringar.
- Uppmuntra gruvindustrin att delta i samarbeten som bidrar till hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning.
- FoU-åtgärder, kunskaper och information kring naturresurser för att uppnå långsiktigt hållbar utveckling. I arbetet med hållbar utveckling av naturresurser ingår bl.a. hantering av avfall, sanering av förorenade områden, återvinning, utveckling av ersättningsmaterial och resurseffektivitet.
- Utveckling av åtgärder för skyddade områden.

Tidigare riksdagsbehandling

När riksdagen senast behandlade mineralpolitiska motioner våren 2009 togs också ställning till förslag liknande några av de nu aktuella. Beträffande tillgång till geoinformation ansåg utskottet att gällande ordning – kostnadsfri information hos SGU och i databaserna samt kostnadstäckning för publikationer och utdrag ur databaserna – inte är orimlig. När det gäller mineraljakten såg utskottet inget behov av förändringar i fråga om finansieringen. Angående situationen i Kiruna konstaterade utskottet att LKAB:s beslut om en ny huvudnivå för järnmalmgruvan är en nödvändighet med hänsyn till framtiden för gruvan och samhället. Utskottet instämde i uppfattningen att kostnadsansvar och behov av statliga och kommunala investeringar beslutas i den ordning och med de underlag som arbetas fram i enlighet med regelverken och inom befintliga ekonomiska ramar. Samtliga motioner avstyrktes. I en reservation (s, v) tillstyrktes ett förslag (v) om att bl.a. tydliggöra det statliga finansieringsansvaret för stadsomvandlingen i Kiruna.

I sammanhanget kan också nämnas att regeringen i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 24) konstaterade att beslut i samhället om stora nationella infrastruktursatsningar, planerings- och miljömålsarbeten samt det fortsatta stora intresset för malmprospektering i Sverige, har medfört ett ökat behov och en ökad användning av geologisk information. Regeringens bedömning var att kvalitetssäkrad geologisk information är nödvändig för att tillgodose samhällets behov av underlag vid planering av olika projekt. Informationen bidrar, enligt regeringens uppfattning, till att uppfylla näringspolitikens mål om fler jobb och den förenar miljö och företagsamhet.

I februari 2010 behandlade utskottet ett antal motioner om LKAB som bl.a. berörde att bolagets ansvar för de samhällen som påverkas av gruvverksamheten ska beaktas vid fastställande av avkastningskrav på LKAB (bet. 2009/10:NU4). Utskottet framhöll i sitt ställningstagande att det är statens samlade agerande när det gäller effekterna på de berörda orterna som måste bedömas. Utskottet konstaterade vidare att LKAB för en kontinuerlig dialog om den aktuella samhällsomvandlingen med berörda intressenter i både Kiruna och Malmberget.

I en reservation (s, v, mp) framhölls att staten på ett mer aktivt sätt än vad som sker genom Malmfälsgruppens arbete bör ta ansvar för utvecklingen på de berörda orterna. Enligt reservanterna sker detta enklast genom att regeringen vid bedömning av avkastningskravet på LKAB beaktar företagets förutsättningar för att bidra till nödvändiga anpassningsåtgärder med anledning av gruvverksamheten i Malmberget och Kiruna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att flera av de motioner som behandlas i detta avsnitt har, i identisk eller snarlik form, varit föremål för utskottets ställningstagande så sent som våren 2009 (bet. 2008/09:NU18). Utöver vad utskottet då anförde och som har redovisats ovan noterar utskottet att det pågår ett arbete med att ta fram en svensk geodatastrategi och att ett förslag om en svensk handlingsplan för miljöteknik för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Beträffande den pågående stadsomvandlingen i Kiruna och Malmberget förutsätter utskottet att de i plan- och bygglagen (1987:10) reglerade möjligheterna för enskilda och andra rättighetshavare att utöva inflytande under planeringsprocesserna tas till vara av berörda aktörer. Utskottet vill också erinra om att den pågående omvandlingen följs på nära håll av representanter för den högsta politiska nivån inom ramen för den s.k. Malmfälsgruppens arbete.

Avslutningsvis gör utskottet en annan bedömning än den som görs i motion 2009/10:N247 (mp) beträffande EU:s rätt till svenska naturtillgångar. De farhågor som målas upp i motionen saknar enligt utskottets bedömning grund, och det finns därför inga skäl för riksdagen att tillmötesgå önskemålet i motionen om ett tillkännagivande. Utskottet förutsätter att Sverige agerar miljömässigt ansvarsfullt inom ramen för det arbete som bedrivs exempelvis inom EU och FN när det gäller naturtillgångar i allmänhet och då även i frågor om mineralutvinning. Några uttalanden från riksdagen med denna inriktning anser utskottet således inte vara nödvändiga.

Med det anförda avstyrks samtliga motioner i berörda delar.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Minerallagen (utom frågor om uran), punkt 1 – motiveringen (mp)

av Per Bolund (mp).

Ställningstagande

Gruvdrift orsakar mark- och vattenförstörelse, genererar avfallsberg och bidrar till spridning av kemikalier. Mineralhanteringen, liksom andra sektorer i samhället, måste enligt min uppfattning ställas om för att bli en del av en hållbar utveckling. Lokala och regionala myndigheter måste också få större makt att förhindra olämplig mineralprospektering och gruvdrift.

Sammantaget innebär detta att jag står bakom de grundläggande tankegångarna i de motioner från företrädare för Miljöpartiet som behandlas i detta avsnitt. Jag är emellertid inte helt övertygad om att det som eftersträvas i dessa motioner bäst tillgodoses genom förändringar av just minerallagen. En översyn av mineralfrågorna bör därför inte begränsas till regleringarna i minerallagen utan även inkludera sådan miljölagstiftning som har relevans i sammanhanget. Ett helhetsgrepp av detta slag torde gagna förutsättningarna för att göra svensk mineralhantering miljömässigt hållbar.

I regeringsställning har Miljöpartiet för avsikt att verka för att den nämnda översynen kommer till stånd och att den får den inriktning som skisseras ovan. Om det inte blir regeringsskifte vid höstens val finns det skäl för Miljöpartiet att ånyo väcka frågan om en utredning i riksdagen.

Med det anförda avstyrks samtliga här behandlade motioner i berörda delar.

2. Uranprospektering och uranbrytning, punkt 2 (s, v, mp)

av Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:N235, 2009/10:N242, 2009/10:N328, 2009/10:N388 yrkande 24, 2009/10:N409, 2009/10:N415, 2009/10:N422, 2009/10:N423, 2009/10:N454 och 2009/10:N480 yrkande 3, bifaller delvis motionerna 2009/10:N390 yrkande 1 och 2009/10:N480 yrkandena 1 och 2 samt avslår motion 2009/10:N247 yrkande 1.

Ställningstagande

Uran är ett av de mineral som omfattas av minerallagen. Brytning av uran är en verksamhet som riskerar att leda till betydande negativa miljökonsekvenser och som kan vara ett hot mot människors hälsa. Det är för oss en självklarhet att lokala och regionala aktörer tillåts utöva ett betydande inflytande över beslut med dessa eventuella konsekvenser. Det kommunala vetot är därför, som framgår av motion 2009/10:N388 (mp), ett centralt inslag vid prövningen av tillstånd för uranbrytning.

Även om regeringens tillåtlighetsprövning tillsammans med det kommunala vetot gör att lokala och nationella intressen ofta kan beaktas på ett bra sätt anser vi att en översyn av lagstiftningen behöver genomföras. Vi vill understryka att vi inte ser framför oss någon uranbrytning i Sverige. Vi anser därför att de förändringar av lagstiftningen som är nödvändiga för att säkerställa det principiella ställningstagandet bör genomföras.

När det gäller frågan om uranprospektering anser vi – i likhet med flera motionärer från partier på båda sidor om blockgränsen – att det lokala och regionala inflytandet måste stärkas. Det finns anledning att se över frågan om hur enskilda, kommuner, länsstyrelser m.fl. kan få bättre information, insyn och påverkansmöjligheter i samband med uranprospektering. Regeringen bör även göra provborring efter uran tillståndspliktig i linje med vad som föreslås i motion 2009/10:N390 (mp). Det är, enligt vår uppfattning, emellertid inte nödvändigt att ta in bestämmelsen i miljöbalken utan vi förordar att den realiserar genom en ändring av förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

I den händelse dessa förslag inte får eftersträvat resultat i termer av en mer fullödig miljöprövning och bättre lokal och regional förankring av frågor om prospektering efter uran bör det övervägas om sådan verksamhet på sikt bör kringgärdas med ytterligare restriktioner.

Med det anförda tillstyrks motionerna 2009/10:N235 (c), 2009/10:N242 (c), 2009/10:N328 (c), 2009/10:N388 (mp), 2009/10:N409 (s), 2009/10:N415 (s), 2009/10:N422 (c), 2009/10:N423 (c) och 2009/10:N454 (s). Samtliga motioner tillstyrks i berörda delar. Motionerna 2009/10:N390 (mp) och 2009/10:N480 (mp) tillstyrks delvis i berörda delar medan motion 2009/10:N247 (mp) avstyrks i berörd del.

Särskilt yttrande

Uranprospektering och uranbrytning, punkt 2 (s, v, mp)

Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Kristers Örnfjäder (s), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s) och Per Bolund (mp) anför:

Vi ser inte framför oss någon uranbrytning i Sverige och avser i regeringsställning att genomföra de förändringar av lagstiftningen som är nödvändiga för att säkerställa detta principiella ställningstagande. Det vore bra om den nuvarande regeringen kunde redovisa hur den ser på eventuell uranbrytning i Sverige. Vi vill också understryka att vi inte anser att storskalig utvinning av naturgas (fossilgas) i Sverige går att förena med de höga ambitioner som Sverige måste ha på klimatområdet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10: MJ471 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en ny utredning med direktiv att föreslå de förändringar av minerallagen som erfordras för att prospektering och mineralutvinning ska hållas inom kriterierna för en ekologiskt hållbar utveckling.

2009/10: N211 av Christin Hagberg och Bo Bernhardsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över minerallagen.

2009/10: N235 av Sven Bergström och Birgitta Sellén (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en översyn av minerallagen för att pröva möjligheten att stärka det kommunala medinflytandet redan i prospekterings- och provborrningskedet.

2009/10: N242 av Sofia Larsen (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en översyn av minerallagen för att pröva möjligheten att stärka det kommunala medinflytandet redan i prospekterings- och provborrningskedet.

2009/10: N247 av Jan Lindholm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten för en kommun att utan nationell hänsyn besluta om förbud mot prospektering för uranbrytning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU:s rätt till svenska naturtillgångar avvecklas.

2009/10: N306 av Mats Sander (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunal hänsyn vid tillämpning av minerallagen.

2009/10:N328 av Staffan Danielsson och Per Åsling (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en översyn av minerallagen för att pröva möjligheten att stärka det kommunala medinflytandet redan i prospekterings- och provborrningskedet.

2009/10:N344 av Jessica Polfjärd (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nationell mineraljakt bör finansieras inom ramen för anslag till Sveriges geologiska undersökning (SGU).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att geoinformation som insamlats från SGU bör vara fritt tillgänglig för allmänheten och näringslivet.

2009/10:N388 av Tina Ehn m.fl. (mp):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att garantera det kommunala vetot mot uran-utvinning.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minerallagen.

2009/10:N390 av Per Bolund m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att provborrnin efter uran bör vara tillståndspliktig enligt miljöbalken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minerallagen bör kompletteras med en skyldighet att ta hänsyn till naturvärden vid beviljande av undersökningstillstånd.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör utredas om skyldighet att ta hänsyn till naturvärden vid beviljande av undersökningstillstånd regleras bäst i minerallagen eller miljöbalken.

2009/10:N409 av Maria Stenberg och Lars U Granberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med sin syn på huruvida det ökade intresset för uranprospektering föranleder ändringar i minerallagen.

2009/10:N412 av Lennart Axelsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om projektet Bergskraft Bergslagen och en framtida exportmarknad för miljösanering.

2009/10:N415 av Marie Nordén m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med sin syn på huruvida det ökade intresset för uranprospektering föranleder ändringar i minerallagen.

2009/10:N422 av Annika Carlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en översyn av minerallagen för att pröva möjligheten att stärka det kommunala medinflytandet redan i prospekterings- och provborrningskedet.

2009/10:N423 av Lennart Pettersson och Eva Selin Lindgren (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en översyn av minerallagen för att pröva möjligheten att stärka det kommunala medinflytandet redan i prospekterings- och provborrningskedet.

2009/10:N434 av Marianne Watz (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i minerallagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten att prospektera och utvinna mineraler som finns i och på markägarens jord.

2009/10:N443 av Ronny Olander och Göran Persson i Simrishamn (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Bergsstatens fristående roll.

2009/10:N451 av Johan Linander (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lägga ned Bergsstaten.

2009/10:N454 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uranprospektering och ändringar i minerallagen.

2009/10:N470 av Krister Hammarbergh (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör beakta konsekvenserna för enskilda personers situation och egendom vid den fortsatta processen om gruvdriften i Malmfälten.

2009/10:N480 av Per Bolund m.fl. (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av minerallagen (1991:45) som tydligt förbjuder uranbrytning i Sverige.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av minerallagen (1991:45) som tydligt förbjuder prospektering efter uran i Sverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunernas ställning vid beslut om prospekteringsstillstånd behöver stärkas.

2009/10:N482 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om minerallagen i syfte att tillföra en vetorätt mot prospektering och utvinning för länsstyrelser och kommuner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minerallagen bör utredas i syfte att försiktighetsprincipen och principerna för en långsiktigt hållbar utveckling skrivs in och överordnas andra aspekter på mineralhantering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges agerande internationellt vad gäller naturtillgångar.